



Bokhandlerforeningen. Årsberetning 2016



Innhold

Bokhandleråret 2016	2
Om Bokhandlerforeningen	3
Generalforsamling og styre	4
Medlemmer	5
Rammevilkår og avtaleverk	6
Litteraturabonnement	7
Samfunnskontakt og politisk påvirkning	8
Digitalisering	9
Litterære priser og stipend	10
Bokhandelens forfatterstipend	11
Felles bokprosjekter	12
Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser	13
Boklista 15 på topp i 2016	14
Innkjøpsstatistikk	15
Forbrukerundersøkelser	16
Fagskolen for bokbransjen	17
Bransjeinformasjon og annen medlemservice	18
Utvalg og representasjon 2016	19

Bokhandleråret 2016

Bokavtalen forlenget

Arbeidet med forlengelse av Bokavtalen har pågått gjennom hele året. Avtaleperioden for den gjeldende Bokavtalen er svært kort med kun to år. Arbeidet med evaluering av avtalens virkning, og forberedelsene til søknad om forlengelse av unntaksforskriften og Bokavtalen, ble oversendt Kulturdepartementet i mars 2016. Et viktig mål var å videreføre Bokavtalen uendret med kollektivt forpliktende og format- og kanaluavhengig fastpris. Det vil sikre de litteraturpolitiske målene og like konkurranseforhold. Norge har et av Europas mest liberale fastprissystem. Fastprisen slik den er innrettet i Norge, har gitt gode resultater og balanserer godt mellom virksom konkurranse og god litteraturpolitikk. Bokavtalen ble godkjent uendret og blir forlenget med to år fra 1.1.17.

Parallelt med arbeidet med ny bokavtale forberedes partiprogrammer i alle partier. Bokhandlerforeningen er i dialog med alle partiene for å sikre de viktige rammebetingelsene på litteraturfeltet.

Mva-fritaket må være uavhengig av format

Hensikten med fritaket av merverdiavgift på bøker er å bevare det norske språket – en begrunnelse som kanskje er viktigere enn noen gang. Bokhandlerforeningen mener at lesing ikke skal skattlegges, avhengig av formatet som leses. Likevel forskjellsbehandles de ulike formatene. E-bok har fortsatt 25 prosent mva.

Bokbransjen er mer optimistisk i saken etter at regjeringen innførte momsfrтак på elektroniske nyheter helt i starten av 2016. De grunngir det både kultur- og språkpolitisk, argumenter som sammenfaller med Bokhandlerforeningens syn. Det er skuffende at regjeringen fortsatt ikke har innført mva-fritak på e-bøker i sin regjeringsperiode.

Mva-fritak på e-bøker tas opp i alle de politiske fora vi får anledning. Merverdiavgiftsfritak på all litteratur gir bedre vilkår for forfatteren, velfungerende e-bokmarked, mer mangfold og mer lesing.

Litteraturpolitisk samarbeidsforum

Sammen har bransjen håndtert felles utfordringer. Litteraturpolitisk samarbeidsforum ble stiftet 2009. Samarbeidet inkluderer Den norske Forfatterforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen. Forumet drøfter og arbeider med felles politiske utfordringer i forhold til bransjens rammebetingelser, særlig fastpris.

Merkur Bok reddet

Etter at Merkur Bok fikk støtte for videreføring av en enstemmig Kommunalkomité i 2015 har Kommunal og moderniseringsdepartementet godkjent en egen støtteordning for aktivitetsstøtte til de minste bokhandlerne. Den samme kommunalkomiteen var samlet om et tilsvarende flertall i 2016. Merkur bok har nå sterk støtte for videreføring og det slås fast at bokhandlerne spiller en viktig rolle i små lokalsamfunn.

Andre saker

Av andre viktige saker som styret og administrasjonen har jobbet mye med, er utviklingen i e-bokutlån. Styret etablerte en arbeidsgruppe for dette som skulle sikre bokhandlerleddets interesser og synliggjøre at det er strukturelle forskjeller mellom e-bokmarkedet og papirbokmarkedet som gjør at en utlånsordning for e-bøker i større grad vil ha konsekvenser for salget av e-bøker enn hva vi ser for papirbøker. I tråd med regjeringsplattformen ønsker vi å bidra til at utlånsordningen ikke undergraver næringsdrivendes muligheter til å leve av kultur.

På tampen av året fikk Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen henvendelse fra Kulturdepartementet hvor vi ble bedt om å avklare vår tolkning av **Bokavtalens** gyldighet for abonnements tjenester, også kalt strømmetjenester. Her er foreningene helt uenig. Bokhandlerforeningen er av den klare oppfatning at abonnements tjenester er omfattet av Bokavtalen med både plikter og privilegier. Saken ble ikke løst i løpet av året og vil pågå i det nye året.



Hilsen Trine Stensen, administrerende direktør



Om Bokhandlerforeningen

Bokhandlerforeningen ivaretar bokhandlernes interesser, og arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet.



Bokhandlerforeningen ivaretar bokhandlernes interesser, og arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet. Et desentralisert og landsdekkende nett av bokhandler, gode og mange løsninger for digital handel av papir og e-bok sikrer lik og rik tilgang til litteratur i alle formater over hele landet. Gjennom bokhandel kjøpes boka i utsalgssteder med høy kompetanse og gjennom god faglig veiledning.

Bokhandlerforeningen representerer rundt 590 bokhandler. De fleste av landets bokhandler, inkludert samtlige bokhandlerkjeder, er medlem i foreningen. Medlemmene varierer fra de største kjedebokhandlerne til små, uavhengige bokhandler.

Kjerneområder for Bokhandlerforeningen

- Rammevilkår og avtaleverk.
- Samfunnskontakt (media) og politisk påvirkning.
- Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser (dokumentasjon).
- Bransjeinformasjon og annen medlemservice.

Generalforsamling og styre

Generalforsamlingen

Generalforsamling for Den norske Bokhandlerforening ble avholdt i Bokhandlerforeningens lokaler i Øvre Vollgate 15 i Oslo 2. Juni.

Styreleder Lars-Ove Hammer ønsket de fremmøtte velkommen til generalforsamlingen. Direktør Trine Stensen holdt en kort presentasjon av årets viktigste hendelser og saker som har hovedfokus i foreningen.

Forsamlingen representerte 390 stemmer inkl. fullmakter (korrigert for 10 % - regelen). Totalt var det 14 personer til stede, i tillegg til administrasjonen.

Styret

På generalforsamlingen 2. juni 2016 ble Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no, enstemmig gjenvalgt til styreleder. Styret hadde etter 2. juni 2016 følgende sammensetning:

Styreleder: Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no/Akademika

Vara: Eli Gerhardsen

Nestleder: John Thomasgaard, Norli Libris

Vara: Kim-Are Andersen

Styremedlem: Sveinung Råmunddal, Fri Bokhandel

Vara: Helèn Foss

Styremedlem: Linda Frid Andresen, Ark

Vara: Jon Georg Husby

Styremedlem: Stian Simonsen, Notabene

Vara: Einar Johan Vatne

Styremedlem: Anne-Regine Bakstad, Tanum

Vara: Eva Svoldal

Valgkomitéen

Valgkomitéen består av Martin Antonsen (leder), Elizabeth Sellevold og Bente Soldal.

Styremøter

Styret (DnB-forening og DnB-service) har avholdt 8 styremøter.

Direktøren er styrets faste sekretær. Det ble protokollført 56 saker. De viktigste sakene er omtalt i årsmeldingen.

Administrasjonen

Arbeidsfordelingen i administrasjonen gjenspeiler de prioriterte aktivitetsområdene for foreningen. I 2016 var det følgende bemanning i Bokhandlerforeningens sekretariat:

Trine Stensen Administrerende direktør (100 prosent)

Elin Øy Rådgiver (100 prosent)

Sidsel Henriksen Konsulent (100 prosent)

Cecilie Løwe Prosjektleder Mammut (40 prosent)



Lars-Ove Hammer, styreleder i Bokhandlerforeningen.



Medlemmer

87 prosent av landets befolkning bor i en kommune som har en eller flere bokhandler.



Medlemmer

Bokhandlerforeningens medlemmer hadde 594 utvalg pr. 31.12. 2016. 39 butikker ble avviklet, mens det var 53 nyetableringer.

Kontingent

Generalforsamlingen i 2016 vedtok ny modell og satser for Serviceavgift og ny sats for kontingent. Det blir gradvis innført fra 2016.

Kjeder

Ark er den kjeden som utgjorde den største andelen av medlemsmassen i antall utvalg. Andelen kjedefrie butikker representerte 26 butikker pr. 31.12.2016. Vivo Bokhandel (Fri Bokhandel) med 18 utvalg ble begjært konkurs i mai 2016. 7 av bokhandelene ble oppkjøpt av Norli Libris, 6 ble nedlagt, og 5 ble drevet videre med nye eiere.

Utsalgssteder

Antall per kjede	2012	2013	2014	2015	2016
Akademika	25	27	32	46	48
Ark	107	107	111	112	119
Boklageret		11	19	23	23
Campusbok	14	16	15		
Fri Bokhandel	100	97	92	91	74
Kjedefri	34	29	29	26	26
Libris	92	87	72	65	62
Norli	72	80	84	93	115
Notabene	139	113	113	108	110
Studia	6	6			
Tanum	14	14	15	16	17
Total	603	587	582	580	594

Tabellen viser hvordan antall utvalgssteder for de ulike kjedene og kjedefrie har utviklet seg de siste 5 år (med utvalgssteder mener vi her hovedbutikker, filialer og nettbokhandler). Per 31.12.2016 var utvalgsstedene fordelt slik: 135 hovedbutikker, 445 filialer og 14 nettbokhandler.

Andre bransjekontakter

Bokhandlerforeningen har god kontakt med andre sentrale aktører i bokbransjen. Gjennom Litteraturpolitisk samarbeidsforum møtes ledere i Den norske Forfatterforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Den norske Forleggerforening og Bokhandlerforeningen jevnlig.

!les

Bokhandlerforeningen sitter i styret til !les. Foreningen !les arbeider aktivt for et bredt, omfattende og varig engasjement for boklesing i Norge.

Internasjonale kontakter

EIBF

Bokhandlerforeningen er medlem i European and International Booksellers Federation (EIBF). EIBF har sekretariat i Brussel. Foreningene arbeider aktivt for at kulturhensyn skal være overordnet økonomiske hensyn i forhold til vurdering av konkurranse innen boksalg, og for mva-frihet på bøker. I dette arbeidet inngår nær kontakt med EU-kommisjonen og EU-parlamentet. Bokhandlerforeningen deltar aktivt i EIBFs arbeid og sitter i EIBFs styre (executive committee).



Rammevilkår og avtaleleverk

Faste bokpriser er avgjørende for å bevare og skape utviklingsmuligheter for norsk litteratur.



Bokavtalen

Bokavtalen er en avtale mellom Den norske Forleggerforening og Bokhandlerforeningen. Bokavtalen krever unntak fra Konkurranseloven, og unntaket er hjemlet i en egen unntaksforskrift. Bokavtalen har til hensikt å legge forholdene til rette for å styrke ny norsk litteratur i Norge gjennom å:

- Fremme kultur og kunnskapsformidling, stimulere leseinteresse og kunnskapstilegnelse og bidra til å styrke norsk språk og skriftkultur.
- Bidra til å opprettholde og sikre norsk bokutgivelse med bredde i emner og kvalitet, og øke respekten for opphavsretten.
- Fremme salg av bøker i begge målformer gjennom en rasjonell distribusjon og et effektivt, landsdekkende bokhandlernet, slik at tilgjengelighet og valgfrihet for forbrukerne ivaretas.
- Legge til rette for virksom konkurranse om utvalg, utgivelser og tilgjengelighet.

Fastprisen er avtalens bærebjelke

Den faste bokprisen på skjønnlitteratur, faglitteratur og sakprosa er avgjørende for å bevare og skape utviklingsmuligheter for norsk litteratur og sørge for at denne er tilgjengelig over hele landet. Alle salgskanaler skal avstå fra å benytte kjøp av fastprisbøker til opptjening av lojalitets- eller medlemsfordeler i sine ulike bonusprogram, og alle salgskanaler skal avstå fra å tilby pakker, hvor andre bøker inngår, knyttet til kjøp av fastprisbøker.

Norge har en av Europas mest liberale fastprisordninger, med kortest fastprisperiode og høyest sluttkunderabatt.

Bransjeråd

Det er i tråd med Bokavtalen opprettet et bransjeråd som består av leder og direktør i Forleggerforeningen og leder og direktør i Bokhandlerforeningen.



Litteraturabonnement

Litteraturabonnementene skal sikre at innkjøpsbøkene blir tilgjengelige i mange bokhandler.

Litteraturabonnement

Litteraturabonnementene er viktig for spredningen av litteratur. Eksponering av nye bøker i flere hundre utsalgssteder bidrar til å bygge forfatterskap og er en viktig del av litteratur-Norge. Med abonnementene tar bokhandlere og forleggere et større kulturpolitisk ansvar. Abonnementene sikrer at flere av innkjøpsbøkene fra Norsk kulturråd blir tilgjengelige i bokhandelen, som motytelse får bokhandlerne bedre betingelser på de bøkene de tar inn. Litteraturabonnementet ble justert i løpet av høsten 2014, og et nytt abonnement, kalt grunnabonnement, tiltenkt de minste bokhandlerne ble inkludert.

Da avtale om nye litteraturabonnement ble underskrevet i 2014, hadde 294 bokhandler et abonnement i den eksisterende abonnementsordningen. Nye litteraturabonnement trådte i kraft 1.1.2015. I januar 2016 hadde 399 bokhandler abonnement i den nye ordningen. Ved utgangen av 2016 har over 400 bokhandler et litteraturabonnement.

Ansvar for oppfølging og rapportering av titler og antall ligger hos Forleggerforeningen. I tabellen under er oversikt over antall bøker som har gått ut fra FS og SD i de ulike abonnementene i automatisk ordning:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Breddeabonnement	2659	2804	2702	2572	2662	2666	2577
Kulturabonnement	543	606	606	645	653	638	682
Allmenn	289	358	333	405	361	349	371
G1 Norsk skjønn voksne						232	230
G2 Norsk skjønn barn						117	141
Fagabonnement		71	365	422	442	430	432

Følgende fire litteraturabonnement er tilgjengelig f.o.m. 1.1.2015:

Grunnabonnement: Bokhandler kan velge mellom G1 og G2.

G1 Motta bøkene som påmeldes innkjøpsordningen for norsk skjønnlitteratur for voksne (bokgruppe 4.1)

G2 Motta bøkene som påmeldes innkjøpsordningen norsk skjønnlitteratur for barn og unge (bokgruppe 4.3). Grunnabonnementet gir 70 prosent førsteeksemplarrabatt på den faste utsalgsprisen. Utover dette gis det rett til å kjøpe førsteeksemplarer utover selve abonnementet med 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6.

Abonnementet er forbeholdt bokhandler med bokinnkjøp under 500.000 kr.

Breddeabonnement: Omfatter ett eksemplar av alle nye titler i bokgruppe 3, 4, 5 og 6 (sakprosa, skjønnlitteratur, billigbøker og verk) utgitt av medlemsforlagene. Breddeabonnement gir 74 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris.

Kulturabonnement: Omfatter samtlige bøker utgitt av medlemsforlagene som er oppmeldt til innkjøpsordningene administrert av Norsk kulturråd. Kulturabonnement gir 72 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris. Kulturabonnement gir anledning til å kjøpe førsteeksemplarer utover selve abonnementet til 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6.

Bokhandlerne har returret på førsteeksemplarer av bøker som ikke er innkjøpt på de selektive ordningene, men som er påmeldt og sendt ut i kulturabonnement.

Fagbokabonnement: Omfatter bøker i bokgruppe 2 (lærebøker og profesjonslitteratur) sortert etter nærmere avtale. 70 prosent førsteeksemplarrabatt og 2 prosent sortimentsrabatt gis alle som tar totalt 10 eller flere undergruppeabonnement (tilsvarende fem fagområder). Et undergruppeabonnement i bokgruppe 2.1 forplikter tilsvarende undergruppeabonnement 2.2 og vice versa. Bokhandler som tar færre undergrupper får 70 prosent førsteeksemplarrabatt, men ikke sortimentsrabatt.

Allmennabonnement: Omfatter bøker som er påmeldt i innkjøpsordningene fra bokgruppene 4.1 og 4.3 (norsk skjønnlitteratur for voksne og norsk skjønnlitteratur for barn og ungdom) fra medlemsforlagene. Distriktsabonnement gir 70 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris. Distriktsabonnement gir anledning til å kjøpe førsteeksemplarer utover selve abonnementet med 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6. Abonnementet tilbys de minste bokhandlerne og begrenses oppad til å gjelde for inntil 1/3 av det totale antall bokhandlere med hovedkjøp i bokgruppe 3-6.

Sortimentsrabatt: Sortimentsrabatt gis til bokhandler med abonnement. Sortimentsrabatten er på 2 prosent og beregnes av bokhandelens samlede bruttoinnkjøp (utover førsteeksemplaret) av bøker til ordinær pris og ordinære betingelser innenfor bokgruppe 3, 4, 5 og 6. For fagbokabonnement gis sortimentsrabatt kun for innkjøp i bokgruppe 2.

Samfunnskontakt og politisk påvirkning

Foreningen har i løpet av året hatt politisk kontakt med representanter for storting, regjering og flere departement.

Politiske møter

Foreningen har hatt mange politiske møter med representanter for storting, regjering og departement. Bokhandlerforeningen har bidratt med informasjon og fakta og svart på spørsmål fra ulike departement når det har vært aktuelt. I tillegg har det vært god kontakt med partier og politikere på stortinget.

Høringer

Bokhandlerforeningen leverte to høringsuttalelser i 2016

Bokhandlerforeningen leverte i september 2016 en høringsuttalelse til Kulturdepartementet vedrørende Kulturdepartementets forslag til ny åndsverkslov. Bokhandlerforeningen mener en godt beskyttet opphavsrett er nødvendig for å sikre en fortsatt produksjon av litteratur og andre kunstformer. Forslaget til ny åndsverkslov er ment å klargjøre og forenkle reglene for bruk av åndsverk, basert på at det skal være en rimelig balanse mellom rettighetshavernes og brukernes interesser.

Vi oppfordret departementet til at eventuelle lovendringer følges tett opp slik at man sikrer at vedtatte lovendringer er i tråd med den nye formålsparagrafen. God forvaltning av opphavsretten er grunnleggende for skapende og kunstnerisk virksomhet.

I desember 2016 leverte Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen høringsuttalelse til Kulturdepartementet om videreføring av forskrift om unntak fra Konkurranseloven §10 for samarbeid om omsetning av bøker. Forslaget til videreføring av forskriften var i tråd med Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningens anmodning bortsett fra hva angikk forskriftens varighet. I forslaget til ny forskrift er forskriftens varighet satt til 31. desember 2018.

I anmodningen om videreføring av forskriften ba vi om at forskriftens varighet ble videreført uten tidsbegrensning. Unntaksforskriften er, gjennom Bokavtalen, et av landets viktigste språk- og litteraturpolitiske virkemiddel. Vi ba om at forskriften fikk en varighet på minimum fire år.

Merkur Bok

Merkur Bok kom inn i Merkur-programmet i 2008. Merkur Bok er et kompetanseprogram for bokhandlere i distriktene, i regi av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 70 bokhandler har deltatt i Merkur Bok programmet så langt. Fra og med 2010 var Merkur Bok helt integrert i Merkur, og distrikts-bokhandlere kan benytte de ordningene som gjelder for utkantbutikkene. Det betyr omstillingsordning, besøksordning og prosjektstøtte. I 2016 har det vært flere regionale samlinger med bokhandlere i Merkur Bok, og tilbakemeldingene er gode. Stortingets kommunalkomitee understreket også i 2016 at Merkur Bok er et viktig tiltak for å opprettholde bokhandel i distriktene. Kommunaldepartementet godkjente en ny ordning med utviklingsstøtte til Merkur-bokhandlere. Ordningen trådte i kraft fra 2017. 55 Merkur-bokhandlere deltok i den årlige «handle-lokalt» kampanjen i regi av Merkur og eget kampanjemateriell ble utviklet for bokhandel.

Bokhandlerforeningen i mediebildet

Det er et mål at Bokhandlerforeningen skal være en synlig aktør og delta i den offentlige debatten. I tillegg til å stille opp i intervju og bistå med fakta og tall, er det et mål å ha en godt oppdatert nettside med mest mulig informasjon om foreningens aktiviteter og bransjedata. Presseaktiviteter i 2016 har vært: Bokavtale og mva.-relaterte saker, Merkur Bok, Mammutsalget, Rivertonprisen, Bokundersøkelser, Forfatterstipend, Boklista og Bokhandlerprisen.



Det digitale bokmarkedet



Mange og gode digitale løsninger

De fleste nettbokhandler selger e-bøker. E-bøker kan kjøpes hos Ark.no, Bokkilden.no, EBOK.no, Haugenbok.no, Norli.no og Tanum.no m.fl. Flere av bokhandlerne har utviklet egne lese-apper, blant dem ARK, Norli, Bokkilden, Tanum.no og EBOK.no. I 2016 kom det også flere digitale abonnements tjenester på markedet. Nye bøker blir i stadig større grad utgitt parallelt som både papirbok og e-bok, noe som gjør det mulig for bokhandlerne å gi leserne et stadig bedre tilbud. En stadig større andel av backlisten blir også digitalisert. Det finnes med andre ord gode muligheter for de som ønsker å lese bøker digitalt. Multikanal-løsninger som «Klikk og hent» (bestill på nett og hent i fysisk butikk) har vært en stor suksess og tilbys av flere av bokhandlerkjedene. Et godt utbygget distribusjonsnett, digitalt og landbasert, og stadig bedre multikanal-løsninger, vil sørge for at boklesingens sterke posisjon i Norge videreføres.

Antall solgte e-bøker

I alt ble det i løpet av 2016 solgt ca. 325.630 e-bøker¹.

Ved utgangen av 2016 fantes det over 10.000 e-bøker i Bokbasen. Beholdningen av lydbøker for nedlastning øker også. Det er over 4000 lydfiler tilgjengelig for salg gjennom Bokbasen.

Mva-fritaket må være uavhengig av format

Bokhandlerforeningen mener at en bør ha en teknologinøytral definisjon av mva-fritaket, slik at parallelle utgivelser fritas. Hensikten med mva-fritaket er å bevare det norske språket – en begrunnelse som kanskje er viktigere enn noen gang.

Dagens litteraturpolitikk har gitt gode resultater, merverdifritak på e-bøkene vil være et viktig grep for fremtiden.

¹ Distribuert gjennom DDS, Bokbasen



Litterære priser og stipend

Vigdis Hjorth fikk Bokhandlerprisen 2016
for boken *Arv og miljø*.



Bokhandlerprisen til Vigdis Hjorth

Vigdis Hjorth ble tildelt årets Bokhandlerpris for sin roman *Arv og miljø*. Bokhandlerprisen ble overrakt av kulturminister Linda Hofstad Helleland på Litteraturhuset i Oslo 15. november 2016.

Bokhandlerprisen er bokhandlernes egen pris og deles ut etter avstemming blant alle ansatte i norsk bokhandel.

Bokhandlerprisen deles ut til en norsk forfatter av en av årets bøker innenfor skjønn/ generell - eller barne- og ungdomslitteratur. Prisvinneren kåres etter avstemming der alle som arbeider i norsk bokhandel kan delta.

Følgende ble nominert til Bokhandlerprisen 2016:

Kritikerroste forfattere som Tore Renberg, Helene Uri, Vigdis Hjorth, Ketil Bjørnstad, Anne B. Ragde og Frode Grytten var alle blant de nominerte titlene til årets bokhandlerpris. Ellen Vahr ble nominert for sin første roman, og Iben Akerlie for barneboken «Lars er lol». Jan-Erik Fjell og Jørgen Jæger ble nominert for hver sin kriminalroman.



Bokhandelens forfatterstipend

Kjersti Rorgemoen fikk stipendet på 200.000 kroner for romanen *Håpet og festen*. Casper André Lugg og Eline Lund Fjæren fikk begge stipend på 60.000 kroner for sine forfatterskap.

Bokhandelens forfatterstipend

Kjersti Rorgemoen, Casper André Lugg og Eline Lund Fjæren ble tildelt Bokhandelens forfatterstipend under Litteraturfestivalen på Lillehammer, 27. mai 2016.

Bokhandlerforeningens forfatterstipend skal gå til forfattere i etableringsfasen. Juryen består av Forfatterforeningens litterære råd. Bokhandlerforeningen samarbeider med NBU og Den norske Forfatterforening om stipendene, og det er deres litterære råd som innstiller. Det er norske forfattere i etableringsfasen som skal nyte godt av pengene. Stipendene kan også tildeles en forfatter det er grunn til å knytte forventninger til i forbindelse med en særskilt utgivelse.

Liv Marit Weberg mottok Bokhandelens barne- og ungdomsbokstipend. Stipendet er på 40.000 kroner, og ble utdelt under Barnebokfestivalens bransjefest torsdag 15. september 2016.

Kristin Fridtun fikk Bokhandelens sakprosapris for forfattere. Prisen er på 50.000 kroner og ble delt ut under Sakprosafestivalen 29. oktober 2016.

Bokhandelens sakprosapris for oversettere 2016 gikk til Oda Myran Winsnes. Prisen var på 50.000 kroner og ble delt ut under feiringen av Oversetterdagen 29. september.

Rivertonprisen

Kjell Ola Dahl fikk i 2016 Rivertonprisen for beste norske krim 2015 for boken *Kureren*. Rivertonprisen er et samarbeid mellom Rivertonklubben, Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen, og ble utdelt på Litteraturhuset i Oslo 10. mars. Prisen, Den gylne revolver, deles ut til forfattere av fjorårets beste krimlitterære arbeid. Prisvinneren kåres av Rivertonklubbens litterære råd. De andre

nominerte var: Ingebjørg Berg Holm, *Stjerner over, mørke under*; Tore Aurstad og Carina Westberg: *Nattevandrerer*; Vidar Sundstøl: *Djevelens gifting* og Frits de Bourg: *Dødens elv*.

Bjørnsonstipendet

Bjørnsonstipendet 2016 ble tildelt Tirill Broch Aakre (f.1976) under åpningen av Bjørnsonfestivalen i Molde. Stipendet tildeles en forfatter det er grunn til å knytte betydelige forventninger til. Forfatterstipendet, bestående av diplom og kr 25.000,-, deles ut hvert år i forbindelse med Bjørnsonfestivalen. Bokhandlerforeningen etablerte Bjørnsonstipendet i 1997, i samarbeid med Bjørnsonfestivalen i Molde og Den norske Forfatterforening. Tirill Broch Aakre debuterte med diktsamlingen *Kniplinger* i 2013, og våren 2015 kom hennes første roman, *Redd barna*.



Casper André Lugg, Eline Lund Fjæren og Kjersti Rorgemoen ble tildelt Bokhandelens forfatterstipend på Lillehammer 27. mai.



Felles bokprosjekter

Mammutsalget skal være det mest attraktive boksalg i markedet.



Mammutsalg

Mammutsalget er et av bokbransjens sterkeste merkenavn, og trekker tusenvis av bokinteresserte til bokhandlene i løpet av de to ukene salget pågår. I alt deltok 453 bokhandler på Mammutsalget. Salget pågikk fra 15. til 27. februar. 73 forlag deltok med til sammen 812 titler. I tillegg var det med 446 e-bøker til gode Mammut-priser. Netto omsetning ble 41 millioner (utfakturert fra distribusjonssentralene). Mammutsalget er organisert og eid av Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen i fellesskap. Mammutsalget skal tilby bokkjøpere gode bøker med bredde i emner til en redusert pris. Foreningene har som mål at Mammutsalget skal være det mest attraktive boksalg i markedet.

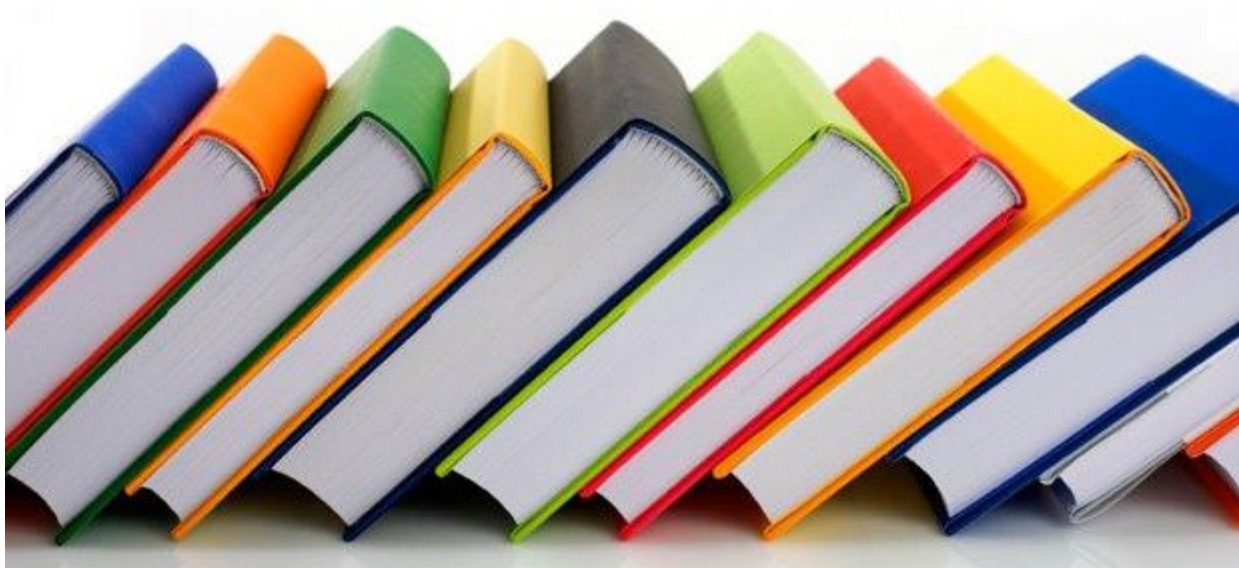
Gavekort

Bokhandelens felles gavekortordning ble i 2015 vedtatt avviklet. Siste kort gjennom felles ordning ble utstedt 29.2.2016 og bokhandelen skal innløse kort frem til 1.3.2017.





Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser



Satsning på statistikk

Bokbransjen har et stort behov for å dokumentere kvantitativ og kvalitativ informasjon. I samarbeid med medlemmene fortsetter foreningen å utvikle effektive metoder for innsamling, bearbeiding og presentasjon av statistikk.



Boklista 15 på topp i 2016



Plass	Isbn	Tittel	Forfatter	Forlag
1	9788283130744	Etter deg	Jojo Moyes	Bastion forl.
2	9788248916826	To søstre	Åsne Seierstad	Kagge
3	9788252185904	Mi briljante venninne	Elena Ferrante	Samlaget
4	9788279007883	Alt lyset vi ikke ser (billigbokutgave)	Anthony Doerr	Pantagruel
5	9788283130836	Etter deg (billigbokutgave)	Jojo Moyes	Bastion forl.
6	9788249516940	En sjøens helt: Brennende skip	Jon Michelet	Oktober
7	9788272015984	Klompelompe. Strikk til baby, barn og voksen	H. A. Hjelmås/T. Steinsland	J.M. Stenersen
8	9788202522933	Kaninjegeren	Lars Kepler	Cappelen Damm
9	9788242953483	Pondus: 15 tenner i en pose	Frode Øverli	Egmont
10	9788202491376	De syv søstre (billigbokutgave)	Lucinda Riley	Cappelen Damm
11	9788202512736	Arv og miljø	Vigdis Hjorth	Cappelen Damm
12	9788202447298	Trines mat 2	Trine Sandberg	Cappelen Damm
13	9788283130638	Paris for én	Jojo Moyes	Bastion forl.
14	9788205497979	Når det mørkner	Jørn Lier Horst	Gyldendal
15	9788205483873	Min historie	Jens Stoltenberg	Gyldendal

Oversikten viser de mestselgende titlene i 2016, uavhengig av sjanger og utgivelsesår

Boklista og salgstall

Listen viser mestselgende bøker basert på salg over disk i et utvalg som representerer omlag 80 prosent av omsetningen i norsk bokhandel. Rapporteringen foregår ukentlig, og dekker bøker som er allment tilgjengelige. Listen fører til økt oppmerksomhet rundt bøker og bokhandelen, og bidrar dermed positivt for bransjen. I 2016 har vi levert ulike boklister til en rekke medier på forespørsel. Dette er populært stoff, samtidig som det gir oss en mulighet til å vise frem hvilke bøker som er populære. I 2016 har foreningen videreført ordningen med abonnementsløsning for salgstall til forlag. Vi publiserer også ukentlige e-boklister, og Norsklista på høsten og frem til jul.

Metode

Boklista utarbeides på grunnlag av salgstall fra et representativt utvalg av landets bokhandler. Tallene baserer seg på antall solgte eksemplarer av den enkelte tittel. For at bøkene skal bli med på listen må boken være solgt i mer enn én kjede. De deltakende bedriftene omfattet ved utgangen av 2016 følgende butikker/kjeder: Ark Bokhandel, Notabene, Norli Libris, Tynset Bokhandel, Tanum, tanum.no, Boklageret, Eldorado, Haugenbok.no og Bokkilden. Bokdata henter vi fra Bokdatabasen AS.



Innkjøpsstatistikk

Bokhandelens innkjøp endte på 1,48 milliarder i 2016 og viste en nedgang på 3 prosent fra 2015.

	Innkjøp (mill.)		Endring fra 2015
Skolebøker	281,1		-4 %
Skolebøker for grunnskolen	154,9		0 %
Skolebøker for videregående skole	126,3		-8 %
Lærebøker	227,5		0 %
Lærebøker for høyere utdanning	190,1		1 %
Fagbøker for profesjonsmarkedet	37,4		-9 %
Sakprosa	323,1		-8 %
Norsk sakprosa for voksne	209,7		-8 %
Oversatt sakprosa for voksne	74,2		-19 %
Norsk sakprosa for barn	20,1		92 %
Oversatt sakprosa for barn	19,1		-28 %
Skjønnlitt	385,2		-3 %
Norsk skjønnlitteratur for voksne	104,4		-4 %
Oversatt skjønnlitteratur for voksne	107,5		-7 %
Norsk skjønnlitteratur for barn	79,9		5 %
Oversatt skjønnlitteratur for barn	93,3		-2 %
Billigbøker	202,0		9 %
Verk	0,4		-73 %
Kommisjonsbøker	7,8		-18 %
Diverse varer	43,6		-14 %
Annen skjønnlitteratur	9,5		-45 %
Totalt	1480,2		-3 %

Figuren viser innkjøp fra sentralene (mill) og prosentvis endring fra 2015

Bokhandelens innkjøp fra sentralene

Innkjøpene for 2016 viste en samlet nedgang på 3 prosent. Innkjøpene av skjønnlitteratur gikk ned 3 prosent fra 2015 til 2016. Innkjøpene av generell litteratur gikk ned 8 prosent. Innkjøp av billigbøker gikk opp 9 prosent. Skolebokinnkjøpene kommer i bolker og vi kan se store svingninger i skolebokinnkjøpene fra år til år.

Metode

Innkjøpstallene viser bokhandelens kjøp av bøker fra distribusjonssentralene Forlagsentralen og Sentraldistribusjonen. Tallene antas å dekke om lag 80 prosent av innkjøp til butikkene. De resterende innkjøpene antas å komme direkte fra forlag (lokallitteratur) eller fra andre distributører i inn- og utland (f.eks. Bladcentralen).



Forbrukerundersøkelser

Bokhandelen holder stand og nettsalget øker



Halvårig markedsundersøkelse om kjøpsvaner og handelskanaler

Undersøkelsen gjennomført av Ipsos MMI i desember 2016 viser at bokhandelen fortsatt er den foretrukne kanalen for kjøp av bøker.

- 71 prosent oppgir å ha kjøpt bøker siste året, ned fire prosentpoeng fra 2015.
- 63 prosent oppgir at den forrige boken de kjøpte, kjøpte de i bokhandelen, dette er uendret sammenlignet med 2015.
- 19 prosent oppgir at de kjøpte forrige bok på nettet, to prosentpoeng opp fra 2015.
- 8 prosent oppgir at den forrige boken de kjøpte (betalte for og lastet ned) var en e-bok, to prosentpoeng opp fra 2015.
- 58 prosent tror de i fremtiden kommer til å handle i fysisk bokhandel, ett prosentpoeng opp fra 2015.
- 29 prosent mener at de i fremtiden kommer til å handle flesteparten av bøkene sine på nettet, dette er uendret sammenlignet med i fjor.

Om markedsundersøkelsen

Hvert halvår (i juni og desember) utfører Ipsos MMI (tidl. Synovate) på oppdrag fra Bokhandlerforeningen en undersøkelse av kjøpsvaner for bøker. Undersøkelsen baserer seg på et landsrepresentativt utvalg av befolkningen over 15 år, valgt ut av Ipsos MMI for å representere et tverrsnitt av befolkningen. Undersøkelsen gjennomføres for å kunne følge utviklingstrekk, særlig i bokkjøpernes bruk av handelskanaler. Undersøkelsen ble første gang gjennomført i desember 2004.



Fagskolen for bokbransjen

Fornøyde studenter



Fagskolen gir utdanning til ansatte i bokhandel og forlag. Skolen tar også imot kvalifiserte søkere utenfor bransjen som ønsker seg inn i bokbransjen. Vi har et godt samarbeid med de ulike aktørene i bokbransjen og disse gir viktige bidrag i det faglige opplegget.

Kompetente og motiverte medarbeidere er den viktigste suksessfaktoren dersom bokhandelen skal lykkes i konkurransen med andre forhandlere. Derfor legger skolen stor vekt på å gi studentene kompetanse i de viktigste fagområder man har behov for som ansatt i bokbransjen; markedsføring, bransjekunnskap, forlagsdrift, detaljhandel, økonomi, ledelse, litteraturkunnskap og jus. En vesentlig del av litteraturkunnskapen tilegnes via brevundervisning, som gjennomføres over ett år, fra august til juni. Skoleperioden deles i 3 bolker; høst, vinter og vår med 2-5 ukers undervisning hver gang. Dette for å redusere studentens fravær på jobb, og behovet for vikar reduseres betraktelig. Fagskolen har en stabil stamme av forelesere som får meget gode evalueringer av studentene. Studieturen i 2016 gikk til London.

Skolen uteksaminerte 10 studenter våren 2016. Høsten 2016 ble det tatt opp 11 studenter. Skolen har i snitt 15 studenter i året.

Skolen finansieres hovedsakelig av midler fra Det Kongelige Kunnskapsdepartement. Fagskolen har god økonomistyring, og økonomien er god. Fagskolen er godkjent av NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) og dette gjør at studentene kan søke lån og stipend hos Statens Lånekasse for utdanning. Fagskolen har videre inngått en samarbeidsavtale med Høgskolen i Sørøst-Norge, og dette medfører at studentene får 30 studiepoeng ved gjennomført studium. Skolen drives som en stiftelse. Skolens lokaler er i Bokhandelens hus. For mer informasjon: www.fagskolen.no.

Bransjeinformasjon og annen medlemservice

Bokhandlerforeningen.no

Her offentliggjøres fortløpende foreningens hovedstatistikk, i tillegg til presentasjoner av aktuelle saker og presentasjon av foreningen og foreningens arbeidsområder.

Bokforum

Bokforum er Bokhandlerforeningens informasjonsskriv til medlemmene. Det ble i 2016 sendt ut 12 nummer av Bokforum. Bokforum sendes som nyhetsbrev per e-post. Målet er at man også skal finne det meste av informasjonen i Bokforum på våre nettsider.

Medlemsfortegnelsen

Bokhandlerforeningen tilbyr en oversikt over alle bokhandler i landet som er medlem av foreningen. Medlemsfortegnelsen selges som Excel-fil, og inneholder adresser, e-post, telefonnummer, kjedetilhørighet, kommune og fylke.

Utvalg og representasjon 2016

Valgkomitéen

Martin Antonsen (leder), Bokhuset Libris
Elizabeth Sellevold, Ebok.no
Bente Soldal, Rosendal bokhandel

Bransjerådet

John Thomasgaard, Norli Libris
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Godkjenningsutvalget

Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no
Siri Strømmevold, Tynset Bokhandel
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen
Sidsel Henriksen (sekr.), Bokhandlerforeningen

Økonomiutvalget

Anne-Regine Bakstad (leder), Tanum
Martin Antonsen, Bokhuset Libris
Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Styret for Fagskolen for bokbransjen

Trine Stensen, (leder), Bokhandlerforeningen
Anne Perstølen, Forleggerforeningen
Sylvi Steine, Akademika
Anette Mello Stenhaug, Norli
Anne Gaathaug, Kagge
Cecilie Brun Løwe, rektor

PR Mammut

Cecilie Løwe, Bokhandlerforeningen
Raymond Vik, Kagge forlag
Caroline Heitmann, Norli Libris
Vidar Strøm Fallrø, Aschehoug
Jonathan Orral, ARK
Inger Merethe Dyring, Arneberg forlag

Styret foreningen !les

Elin Øy, Bokhandlerforeningen

European and International Booksellers Federation (EIBF)

Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Norsk Barnebokinstitutt

Elin Øy, rådsmedlem Bokhandlerforeningen

Merkur – programstyret

Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Litteraturpolitisk samarbeidsforum

John Thomasgaard, Styret
Elin Øy, Bokhandlerforeningen
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen





Bokhandlerforeningen

Øvre Vollgate 15

0158 Oslo

Tlf: 22 39 68 00

E-post: firmapost@bokhandlerforeningen.no

www.bokhandlerforeningen.no